

**Toespraak van de heer S. BRACKE,
Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers,
ter gelegenheid van Koningsdag
Donderdag 15 november 2018**

Sire,
Mevrouw,
Monseigneur,
Mevrouw de Voorzitter van de Senaat,
Mijnheer de Eerste Minister,
Dames en heren in uw ambten en hoedanigheden,
Goede collega's,
Dames en heren,

Ook ik mag u welkom heten op dit evenement naar aanleiding van Koningsdag.

Sire,
Mevrouw,
Monseigneur,

Mag ik u vragen uit naam van alle aanwezigen, Zijne Majesteit de Koning veel geluk toe te wensen.

Voorts begroet ik ook de vertegenwoordigers van de gestelde staatslichamen en al diegenen die de Natie in haar diversiteit belichamen.

Dames en heren,

We vieren dit jaar de 100ste verjaardag van het einde van de vijandigheden van de Eerste Wereldoorlog. 11 november 1918 kondigde het einde aan van de gevechten waarvan niemand nog had durven hopen. Deze datum maakte een einde aan de lange stoet doden, gewonden, verminkte en getraumatiseerde personen, weduwen en wezen, waarvan de Grote Oorlog gedurende meer dan 4 jaar dagelijks deel van uitmaakte.

Van de herfst van 1914 tot november 1918 ging het grootste deel van België gebukt onder de Duitse militaire bezetting. Alleen het westelijke deel van West-Vlaanderen ten westen van de IJzer en de kleine enclave Baarle-Hertog ontkwamen aan de Duitse bezetting. Duitsland vestigde in België een bezettingsregime onder de vorm van een Gouvernement-Generaal.

Het straatbeeld hier in Brussel werd, net als in de rest van het land tussen 1914 en 1918, gekleurd door de Duitse militaire aanwezigheid. In de Wetstraat viel dat des te meer op, omdat de gebouwen van de ministeries opgeëist waren om er de diensten van de bezetter - het leger, de politie en de ambtenaren - onder te brengen.

Net als de nabijgelegen ministeries kreeg ook het Paleis der Natie tijdens de oorlogsjaren een nieuwe bestemming. Vier jaar lang zag men in de gangen en commissiezalen alleen het *Feldgrau*, de kleur van het Duitse militaire uniform. Er was geen ruimte meer voor parlementaire activiteiten.

Het halfgrond van de Kamer vormde het decor voor een groepsfoto van de Duitse legertop in Brussel, die rond gouverneur-generaal von Bissing was verzameld. In 1914 deed het peristilium van het Paleis der Natie zelfs even dienst als kapsalon voor de Duitse soldaten.

Tijdens de oorlog installeerde het Duitse leger een officierenclub in het Parlement, het "*Offizierkasino*". De archieven van de Kamer bewaarden de rekeningen voor drank en sigaren.

Van augustus 1914 tot november 1918 kwamen de Kamers niet meer bijeen. Het Parlement stond buitenspel en kon geen invloed meer uitoefenen noch op het verloop van de oorlog noch op de politieke gebeurtenissen. Kamervoorzitter Franz Schollaert volgde met enkele ambtenaren de Belgische regering, die in Saint-Adresse in ballingschap was gegaan. Tot aan zijn dood op 29 juni 1917 was hij de drijvende kracht achter de parlementaire activiteit tijdens de oorlog.

De archieven van de Kamer getuigen nochtans van een zekere controle van parlementsleden in ballingschap op de regering : Kamerleden en senatoren stelden de ministers parlementaire vragen. En van 22 tot 27 juli 1918 kwamen de parlementsleden in ballingschap bijeen in een plenaire vergadering.

We bundelden de allereerste publicatie van schriftelijke vragen van Belgische parlementsleden in ballingschap tijdens de Eerste Wereldoorlog en de schriftelijke antwoorden van de ministers van de Belgische regering in ballingschap in Sainte-Adresse.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog circuleerden deze enkel in besloten kring, in de vorm van gepolykopieerde documenten op basis van getypte documenten.

Ik moet u zeggen : ik kan u de lectuur van dat document warm aanbevelen. Al was het maar omdat u ook daar zal zien hoe de Groote Oorlog een omslagmoment is geweest.

U zal ook zien hoe sindsdien ons woordgebruik is veranderd. Al is dat een bekend taalkundig verschijnsel : het gebeurt frequent dat in oorsprong neutrale woorden evolueren of tot heel nette, chique woorden, of tot het omgekeerde, tot zeer on-nette woorden.

Maar los daarvan zal u ook zien hoe op verschillende terreinen de weg is geëffend tijdens de Oorlog voor de fundamentele veranderingen van kort na de oorlog. En het lijdt geen twijfel dat Koning Albert dat toen ook heeft gelezen en gezien. Dat verklaart ook zijn handelen meteen na de Oorlog waar ik zo meteen op terugkom.

Dames en heren,

Sommigen onder ons behoren tot de laatste generatie die het verhaal van deze oorlog heeft gehoord uit de mond van diegenen die eraan deelnamen. Sommigen vragen zich af wat de waarde, het nut en de symboliek van 11 november nog zijn. Welke betekenis zal die herdenking over 50 jaar nog hebben? Het antwoord lijkt me echter nogal vanzelfsprekend : deze dag dient om nadrukkelijk te herdenken wat burgers hebben moeten doen om hun instellingen, vrijheden en waardigheid te verdedigen.

We gedenken dat daarvoor miljoenen soldaten tot het uiterste lijden zijn gegaan, tot de uiterste moed, tot het uiterste offer.

Het monsterlijke bloedbad van de Grote Oorlog gaat nog steeds het verstand te boven en blijft de mensheid vragen stellen; zoals de jonge kinderen die we ieder jaar naar aanleiding van 11 november in het Parlement ontvangen, ons regelmatig duidelijk. En daarom is de voortdurende terugkeer naar die vreselijke jaren meer dan ooit een absolute noodzaak.

De Eerste Wereldoorlog is één van de grootste menselijke tragedies ooit. En het is in naam van de Mens, in naam van alle mensen, dat het onze taak is de herinnering eraan levendig te houden.

De herinnering aan die oorlog vervaagt en al diegenen die eraan hebben deelgenomen of die eronder hebben geleden, zijn intussen overleden. Toch zal die Eerste Wereldoorlog altijd meer zijn dan een periode in de 20ste eeuw, meer dan een bladzijde uit de geschiedenis, getekend door glorie en bloedvergieten.

De Eerste Wereldoorlog was het einde van een oude wereld én het begin van een nieuwe wereld. In dat opzicht moeten drie markante feiten worden vermeld.

De deelname aan de oorlog van de Verenigde Staten, vanaf april 17, en de twee Russische revoluties in februari en oktober van datzelfde jaar. Cruciale gebeurtenissen die het verdere verloop van de 20ste eeuw bepaald hebben.

Na de oorlog begon de idee te rijpen van een duurzame, door een internationale organisatie gegarandeerde vrede. Toenmalig Amerikaans president Wilson verdedigde het project van een Volkenbond in zijn bekende 14-puntentoespraak voor het Amerikaanse Congres. Hij zei : *"A general association of nations must be formed under specific covenants for the purpose of affording mutual guarantees of political independence and territorial integrity to great and small states alike."*

In Wilsons toespraak komt ook ons land aan bod. Wilson spreekt in januari 18. Ik citeer : *"Belgium, the whole world will agree, must be evacuated and restored, without any attempt to limit the sovereignty which she enjoys in common with all other free nations. No other single*

act will serve as this will serve to restore confidence among the nations in the laws which they have themselves set and determined for the government of their relations with one another. Without this healing act the whole structure and validity of international law is forever impaired."

Einde citaat.

In België heeft de Grote Oorlog ingrijpende gevolgen gehad op sociaal, economisch en politiek vlak. Koning Albert beseftte dat er radicale maatregelen nodig waren in België opdat het revolutionaire klimaat in Centraal- en Oost-Europa niet zou verspreiden. Op 11 november 18 ontbiedt hij op zijn hoofdkwartier in Loppem enkele prominente politici ten einde hierover van gedachten te wisselen. Zo bevat het programma van de eerste naoorlogse regering, "regering van Loppem" genoemd, verregaande hervormingen : algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen, achturige werkdag, opheffing van beperkingen op het stakingsrecht, beteugeling van het alcoholverbruik.

Op 16 november 19 worden voor het eerst parlementsverkiezingen gehouden volgens het algemeen enkelvoudig stemrecht - zij het alleen voor mannen - zonder herziening van de Grondwet.

De Eerste Wereldoorlog zal dus ook bijgedragen hebben tot een enorme vooruitgang inzake democratisering en vooral de spreiding van de welvaart.

Dames en heren,

Er dreigen vandaag nogal wat gevaren voor de democratische instellingen en de drie beginselen waarop ze steunen : het respect voor de menselijke waardigheid, de bescherming van de individuele vrijheid en het algemeen maatschappelijk belang. Tegenover deze gevaren is het eerste en beste wapen : goede informatie. Kritisch zijn en zo objectief mogelijk.

Er is geen grotere bedreiging voor de democratie dan onverschilligheid.

Maar tegelijk is de werkelijkheid wat ze is en, of we dat nu graag hebben of niet, geschillen zijn daar een wezenlijk deel van. Er zullen altijd problemen zijn die om een oplossing vragen. Er zal altijd helaas collateral damage zijn, en er zullen altijd onschuldige slachtoffers moeten worden betreurd.

Dat is waarom parlementen zo belangrijk zijn : zij zijn de plaatsen bij uitstek waar conflicten uitgevochten worden zonder geweren, obussen of gifgas.

Daarom moeten we altijd en onder alle omstandigheden de dialoog met "de andere kant" open houden, zelfs wanneer dat niet vanzelfsprekend is. We kennen immers allemaal de gevolgen wanneer de vredevolle alternatieven opraken en gesloten deuren de bovenhand nemen.

Graag wil ik er nog uw aandacht op vestigen dat de Kamer in het kader van de herdenkingen van de Eerste Wereldoorlog meerdere initiatieven ontwikkeld heeft. De Kamer zal aandacht

besteden aan de bevrijding van Brussel in november 18 en aan de Troonrede van Koning Albert I voor de Verenigde Kamers op 22 november 1918. Met als aanhef – ik citeer : *"Mijne Heeren, ik breng u den groet van het leger ! Wij komen van de IJzer, mijn soldaten en ikzelf. Door onze steden en velden, van vijanden vrij."*

Einde citaat.

Voor het begin van de plenaire vergadering van volgende donderdag zal in het halfroond van de Kamer een academische zitting plaatsvinden in aanwezigheid van Koning Filip.

Lors de cette séance académique, les historiennes Sophie De Schaepdrijver (Pennsylvania State University) et Laurence van Ypersele (Université Catholique de Louvain) nous expliqueront le contexte historique du discours du Trône.

Dames en Heren,

Het houtkwartet van de Koninklijke Muziekkapel van de Marine zal nu het Europees Volkslied en de Brabançonne brengen.

Ik nodig daarna de leden van de Koninklijke Familie uit zich naar de Leeszaal van de Senaat te begeven om er de tentoonstelling te bezoeken waarvan mijn collega, mevrouw Christine Defraigne, reeds de context heeft geschetst.

De genodigden zullen na het bezoek van de Koninklijke Familie de gelegenheid krijgen om een bezoek te brengen aan deze tentoonstelling.

* * * *